

Ριζογλωσσός
21/7/1995

Γνωριμία με τον Αζίζ Νεσίν

ΤΟΥ ΠΑΝΙΚΟΥ ΠΑΙΟΝΙΔΗ

«Το Δεκέμβριο του '90, ήρθα στην Κύπρο με πρόσκληση της Ένωσης Συγγραφέων, ο κορυφαίος πεζογράφος της Τουρκίας και Πρόεδρος της Τουρκοελληνικής Επιτροπής Φιλίας, Αζίζ Νεσίν. Ο Ντενκτάς θορυβήθηκε, από την άλλη όμως υπήρχε και η έντονη επιθυμία προοδευτικών Τουρκοκυπρίων να γνωρίσουν το συγγραφέα, που ήταν ένας θρύλος. Επεδίωκε και ο Αζίζ Νεσίν μια επαφή με τους Τουρκοκύπριους για να μεταφέρει τα μηνύματά του. Ήρθε λοιπόν η πρόσκληση και ο Αζίζ έθεσε τον όρο του. Να τον συνοδεύσουν και φίλοι του Ελληνοκύπριοι συγγραφείς. Δεν ήταν εύκολο να το αρνηθούν. Έτσι μαζευθήκαμε καμιά δεκαριά και κατευθυνθήκαμε προς το οδόφραγμα του Λήδρα Πάλας.

Ήταν η πρώτη μας γεύση του άλλου μισού. Μεταφερθήκαμε μέσα σε μια στιγμή στο παρελθόν. Λες και ο χρόνος είχε παγώσει στην άλλη Λευκωσία. Ήρθε η Νεσιέ στο οδόφραγμα και μας παράλαβε. Ήταν όλο χαρά, αλλά ήταν τόσο μόνη. Περιπατήσαμε στα στενά δρομάκια γύρω από τη μισοερείπωμένη Αγία Σοφία, πήγαμε στο παντοπωλείο, μιλήσαμε μ' ένα δύο απλούς ανθρώπους που μας κοίταζαν μ' ερωτηματικά, με περιέργεια. Καθήσαμε σ' ένα κα-

φενείο. Τριγύρω μιζέρια. Κι η Νεσιέ μας μίλησε καθαρά. Όλα βρίσκονταν σε μια πορεία κατάπτωσης, μας είπε. Η οικονομική ανέχεια κι η απομόνωση, τσάκιζαν κόκαλα. Ταυτόχρονα οι μηχανισμοί του Ντενκτάς άπλωναν παντού τα πλοκάμια τους, συμπιέζαν τα πάντα. Το σκηνικό, που ξέραμε, άλλαξε. Κατακτούσε έδαφος ο εθνικισμός, ένας παρελθοντολογικός εθνικισμός, και όλοι και περισσότερο πνευματικοί άνθρωποι προσχωρούσαν χωρίς να το καταλαβαίνουν στις γραμμές του. Το βράδυ, ο Αζίζ Νεσίν θα μιλούσε στο ξενοδοχείο Σεράι. Γέμισε ασφυκτικά η μεγάλη αίθουσα, οι φίλοι μας όμως δεν φαίνονταν και πολύ ευτυχείς. Πολλοί ήταν σταλμένοι κι είχαν μάλιστα άγριες διαθέσεις.

ΠΑΛΙΚΑΡΙΑ

Εκείνο που θαύμασα εκείνη τη βραδιά, ήταν την παλικαριά του Αζίζ Νεσίν. Δέχτηκε με μια καταπληκτική ψυχραιμία ύβρεις του πεζοδρομίου, προπηλακισμούς, τον είπαν πράκτορα του Βασιλείου, προδότη. Κι εκείνος να κοιτάζει απτόητος στα μάτια το κοινό, μ' ένα ελαφρό μειδίαμα, λες και δεν τον αφορούσε το πανδαιμόνιο. Ενωσα κάποια

στιγμή την ανάγκη να πάρω το λόγο, έστω κι αν δεν ήξερα καλά-καλά τι γινόταν, τι λεγόταν. Ζήτησα το λόγο, μίλησα, κάποιος τα μετάφρασε, έστω όμως κι αν κάποια χέρια έσφιξαν ζεστά το δικό μου όταν αναχωρούσαμε, ξέρω πως μιλούσα σε ότα μη ακούντων.

Αργά το βράδυ, όταν περνούσαμε από τον ένα κόσμο στον άλλο αντιλήφθηκα, για πρώτη ίσως φορά, πως μια άλλη πραγματικότητα, πιο ισχυρή από εκείνη που εμείς προσπαθούσαμε να δημιουργήσουμε,

εμπεδωνόταν. Τα ωραία συνθήματα γλιστρούσαν πάνω από τους ανθρόπους. Η ζωή στην απ' εκεί πλευρά έπαιρνε όσο περνούσαν τα χρόνια μια δική της πορεία και μόνο τολμηρές αποφάσεις κι έργα σ' ένα άλλο επίπεδο θα μπορούσαν ν' αλλάξουν το ρουν των πραγμάτων.

Τα είπαμε όλα αυτά με τον Αζίζ Νεσίν, όταν την επομένη ήρθε στη Λεμεσό και καθήσαμε στο σπίτι για μια ήρεμη κουβέντα. Μαζί ήταν και ο Σανάρ Γιουρντάταπαν, ο μουσικοσυνθέτης φίλος του Αζίζ, που ζούσε στην Κολωνία και ο Αλέκος, επίσης μετανάστης στη Γερμανία, που μιλούσε άπαιστα τα τούρκικα. Κάποια στιγμή ο Αζίζ λέει:

- Σήμερα είναι τα γενεθλιά μου!

Ήταν η 20η Δεκεμβρίου! Εκλείπει τα 75 του χρόνια. Ανοίξαμε σαμπάνια, κάναμε τις προπόσεις μας. Θα ξαναρχόταν, μας υποσχέθηκε, για ένα γιγαντιαίο φεστιβάλ στην Πράσινη Γραμμή της Λευκωσίας με μεγάλους καλλιτέχνες και διεθνείς προσωπικότητες.

Σε λεύκωμα έχω σαν ακριβό σουβενίρ την αφιέρωσή του.

«Σήμερα είναι τα γενεθλιά μου, 20 του Δεκεμβρη 1990. Βλέπω πως ζείτε στο πιο ωραίο μέρος του κόσμου. Ελπίζω να 'ρθείτε στην Τουρκία στο ιδρυμά μου, για να σας φιλοξενήσω».

Στα χρόνια που ζούσα στη Νέα Υόρκη, δεν είχα πάρει καμιά ειδηση από τον Αζίζ. Ρωτούσα κάπου-κάπου μια Τουρκάλα δημοσιογράφο με καλλιτεχνικά ενδιαφέροντα και ήξερα, ότι εξακολουθούσε ο φίλος μας να βρίσκεται στο μάτι του τυφώνα. Τελικά δόθηκε και η αφορμή στα στήθη των εξαλλων να βγουν μπροστά. Η ειδηση για την πυρπόληση του ξενοδοχείου στη Σεβάστεια στις 3 του Ιούλη του '93 και η πρώτη ειδηση, ότι ο Αζίζ Νεσίν τραυματίστηκε σοβαρά, μας πάγωσε. Έγραψα αμέσως άρθρο, το δημοσίεψα στον «Φιλελεύθερο» και του το 'στειλα. Μου 'γραψε πίσω. Ανάμεσα στους 37 που κήκων ζωντανοί ήταν και ο κριτικός Αζίμ Μπεζιρτσι, που τον είχα γνωρίσει στην Κωνσταντινούπολη, ο ποιητής Μετίν Αλτιούκ, ο τραγουδιστής Νεσιμί Ταιμέν κ.α. Οι άλλοι σώθηκαν ως εκ θαύματος, λέει.

«Πιστεύαμε, προσθέτει, πως θα 'ρχοταν η αστυνομία να μας σώσει από τον όχλο, αλλά δεν ήρθε. Η μάλλον ήρθε όταν όλα είχαν τελειώσει».